

תוכן עניינים

1	1. מבוא
3	2. סקירת ספרות
3	2.1 התעללות בילדים
	2.1.1 התעללות נפשית או רגשית
	2.1.2 הזנחה
	2.1.3 התעללות פיזית
	2.1.4 התעללות מינית
5	2.2 תסמונת פוסט טראומטית מורכבת
5	2.3 עבירות סמים
	2.3.1 התמכרות לסמים בקרב נשים
7	2.4 הקשר בין התעללות בילדות לעבירות סמים בבגרות
	2.4.1 התמכרות כאמצעי להענשה
	2.4.2 ניתוק הגנתי- דיסוציאציה
	2.4.3 יציאה מהבדידות
	2.4.4 טיפול ושליטה עצמית
10	3. שיטה
12	4. תוצאות
18	4. סיכום

20 5. דיון

22 מקורות

1. מבוא

מטרת המחקר הנוכחי הינה בחינת הקשר בין התעללות בילדות ועבירות סמים (התמכרות) בבגרות מנקודת מבטן של נשים מכורות לשעבר.

התעללות בילדים בהגדרתה הינה כל פעולה או הימנעות מפעולה שהינה באחריות ההורה או מהטפל של הילד, שתוצאותיה הן נזק נפשי או פיזי, התעללות או ניצול מיני, מעשה שמסכן באופן חמור ומידי את הילד. מתוך כך, הרי שלהתעללות עלולות להיות השלכות רבות וארוכות טווח על הקורבן, מבחינה פיזית או נפשית. הספרות המחקרית בנושא התעללות בילדים מתייחסת לארבע סוגי התעללות עיקריים: התעללות נפשית או רגשית, הזנחה, התעללות פיזית והתעללות מינית. כאשר התעללות מינית, או טראומה מינית בילדות, מקבל את מרבית תשומת הלב המחקרית.

עבירות סמים הינן נפוצות בישראל, על פי החוק, כל שימוש, הפצה או סחר בחומרים מסוכנים (מתוך רשימה המפורטת בחוק) הינו בגדר עבירה פלילית, גם כאשר מדובר בשימוש לצריכה עצמית בלבד או בשימוש בסמים קלים. מידת חומרת העבירה תלויה בכמות הסם שנתפס בחזקת העבריין (לצורך שימוש עצמי או סחר), והעונש המרבי הקבוע בחוק משתנה בהתאם לכך. המחקר הנוכחי מתמקד בנשים שביצעו בעברן עבירות סמים מסוג מסוים, החזיקו בסמים לצורך שימוש עצמי, ולא בנשים שביצעו עבירות סמים מסוגים אחרים כמו סחר או הפצה, זאת כוון שעבירות מסוג זה הן הנפוצות יותר בכלל האוכלוסייה ובקרב נשים שעברו התעללות בילדותן בפרט, וכן מפני שהספרות המחקרית עוסקת לרוב בקשר זה, בקשר שבין התעללות בילדות להתמכרות לסמים בבגרות, וכמעט שלא מדברת על עבירות סמים מסוגים אחרים בהקשר זה של התעללות בילדות.

הנשים המכורות לסמים שונות במאפייניהן מגברים המכורים לסמים, שכן הן נוטות לשייך את התמכרותן לנטייה גנטית, להיסטוריה משפחתית או למתח סביבתי, נשים מכורות לרוב הן צעירות יותר מגברים, משכילות פחות ועוד. המחקר הנוכחי עוסק בנשים בלבד מתוך הבנה זו, שנשים וגברים מכורים לסמים אינם זהים במאפייניהם ויש להפרידם מחקרית.

כלל הספרות המחקרית בתחום מעידה על קשר חזק וחד משמעי בין התעללות בילדות לבין עבירות סמים (התמכרות) בבגרות בקרב גברים ונשים כאחד, כאשר מרבית המחקר מתמקד בהתעללות מסוג מסוים, התעללות מינית. כמו כן, המחקר בתחום מציע הסברים לקשר זה, מספר גורמים מעורבים שהם הסיבה לנטיית מי שעבר התעללות בילדותו להתמכרות לסמים: הסמים משמשים כאמצעי לטיפול ושליטה עצמית, כאמצעי ליצירת קשר עם חלק באישיות שעבר ניתוק בעקבות טראומת ההתעללות, הסמים משמשים דרך ליציאה מהבדידות, דרך להענשה עצמית או הענשת הסביבה.

אם כן, הקשר בין התעללות בילדות לבין התמכרות לסמים בבגרות הינו קשר חזק שהוכח מחקרית פעמים רבות, וגם על הגורמים המסבירים את קשר זה דובר רבות, ולכן המחקר הנוכחי מבקש לחקור ולהציג את קשר זה מנקודת קצת שונה, מנקודת מבטן של הנשים המכורות לשעבר שעברו בילדותן התעללויות מסוגים שונים.

2. סקירת ספרות

הפרק הנוכחי סוקר את כלל הספרות המחקרית הרלוונטית שנמצאה בנושאים: התעללות בילדות- הגדרת התופעה, השלכותיה וסוגייה השונים, עבירות סמים בבגרות- הגדרה על פי החוק הישראלי, הקשר שבין התעללות בילדות לבין עבירות סמים בבגרות והגורמים המספיק את ההסברים המרכזיים לקשר זה.

אם כן, מטרת הסקירה הינה הצגת כלל המידע הרלוונטי להבנת הקשר בין התעללות בילדות ועבירות סמים (התמכרות) בבגרות מנקודת מבטן של נשים מכורות לשעבר, זאת על מנת שניתן יהיה לנתח ולהבין מתוך סיפוריהם האישיים:

1. כיצד נשים מכורות לשעבר תופסות את הקשר בין התמכרותן לסמים להתעללויות שחוו בילדותן? האם הן רואות את חוויות ההתעללות כאשמה המרכזית והישירה להתמכרותן לסמים?

2. מנקודת מבטן של נשים מכורות לשעבר שעברו התעללות בילדותן, מדוע הפכו למכורות? איזה צורך סיפק עבורם הסם?

2.1 התעללות בילדים

התעללות בילדים היא כל פעולה או הימנעות מפעולה שהינה באחריות ההורה או מהטפל של הילד, שתוצאותיה הן נזק נפשי או פיזי, התעללות או ניצול מיני, מעשה שמסכן באופן חמור ומידי את הילד. להתעללות עלולות להיות השלכות רבות על הקורבן, שכן יתכן כי יסבול ממגבלה פיזית או נפשית בעקבות התעללות, מגבלה זו יכולה להיות זמנית או כזו המתמשכת לאורך זמן ותלויה אותו בחייו הבוגרים. ההתעללות נגרמת במקרים מסוימים על ידי אדם זר לילד, אך במרבית מהמקרים היא מתרחשת דווקא במסגרת המשפחה (אם הביולוגית, המאמצת או האומנת), על ידי אחד מההורים (Chihak, 2009; Horner, 2005). הספרות המחקרית בנושא התעללות בילדים מתייחסת לארבע סוגי התעללות עיקריים:

2.1.1 התעללות נפשית או רגשית

התעללות נפשית או רגשית הינה התנהגות מכוונת המשדרת לילד שהינו חסר ערך, פגום, לא אהוב, לא רצוי, לא מוערך או מוערך רק לצורך מתן מען לצרכיו של אדם אחר. התעללות מסוג זה יכולה לבוא לידי ביטוי כאיום על ילד, לעג, השפלות קשות, זלזול, חוסר התייחסות או פלישה בוטה לפרטיות, האשמה וענישה חריפה שאיננה הולמת את מעשיו של הילד, חוסר התחשבות ביכולות ורמת התפתחות הילד, וכן כל איום פסיכולוגי אחר העלול לפגוע ברווחתו הנפשית והתפתחותו של הילד. התעללות מסוג זה הינה השכיחה ביותר שכן לרוב